

Om mansnamnet *Iobiörn* se U 77; om kvinnonamnet *Ingibōra* U 89 och Sö 347. 9—12 **saen** kan givetvis vara felristning för *Swæinn* eller *Stæinn*, båda i runinskrifterna vanliga namn. — *Þorfreðr* är ett sällsynt namn. Det är f. ö. känt endast från två östgötska inskrifter: Ög 155 och 235; i den förra är det ovisst, huruvida **purfriþ** är mansnamn eller kvinnonamn. En motsvarande namnform förekommer icke i medeltida källor (Lundgren, O. Nielsen, Lind). Emellertid är *Þorfreðr* (med u-omljud *Þorfrøðr*) en ursprungligare form för de välkända namnen *Þorrøðr* och *Þorðr*. Det förra är säkert styrkt i isländsk diktning. Det senare är ett vanligt namn över hela Norden under vikingatiden och medeltiden. I England är den tvåstaviga formen av namnet icke sällsynt: *Þorferð* (*Þurferð*), *Þored* (se E. Björkman, *Nordische Personennamen in England*, s. 148 f., 155 f.). Jfr andra namn sammansatta med urn. **-friður*, **-freður*: *Sigfrøðr*—*Sigrøðr*—*Sigurðr*—*Siurðr* (norrl. *Sjul*). Att vid sidan av en yngre utveckling av ett namn en äldre form kan anskrifterna *Öyvindr* vid sidan av *Öyndr*, *Öndr*.

Fig. 111. U 121. Frösunda, Solna sn. Efter B 143.

122. Järva krog, Solna sn.

Litteratur: B 142, L 368. J. Bureus, F a 6 s. 45 n:r 28 (Bureus' egen uppteckning), F a 5 n:r 363; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 267; O. Celsius, SR 2, s. 419; P. W. Tholander, Solna sockens fornhäfder (1812, ms i ATA); UFT h. 4 (1875), s. 63; Solna Hembygdsförenings årsskrift 1926, s. 44, 1927—28, s. 13; Järvafältets fornlämningar (1929), s. 34.

Avbildningar: Leitz och Hadorph, träsnitt (hos Peringskiöld och B 142).

Denna runsten, som numera är försvunnen, omtalas första gången av Bureus; den fanns då »Widh Jrfua på backan» (F a 6).¹ Peringskiöld har under det av Hadorph och Leitz signerade träsnittet i *Monumenta* antecknat: »Vidh Gärwa krog i Sålna Sochn»; likaså *Bautil*: »Gärva krog». Olof Celsius läste inskriften på stenen »vid Jerfua Krog . . . d. 15 Aug. 1727 i återresan ifrån Stockholm». I *Solna sockens fornhäfder*, uppläst i Götiska förbundet på stämman den 26 juni 1812 av P. W. Tholander (skolmästare vid Ulricsdal, d. 1815), står att läsa: »Af detta slags Minnesmärken [d. v. s. runstenar] träffas blott en enda inom denna Socken: Den är liggande vid Jerva jämte Landzwägen, där Ulricsdals Alléen börjas. Genom tid och vårdslöshet sönderslagen och utnött, är den numera oläslig.»

Runstenen har alltså stått vid Järva krog i Neder-Järva, i Ulriksdalsbacken. Krogen brann ned i slutet av 1800-talet, så att blott källaren återstår, över vilken nu villan Rosenberg är byggd. Man har i senare tid noggrant sökt efter runstenen, men utan resultat. Troligen blev

¹ I renskriften F a 5 står: »Irwad». Då detta namn förefallit främmande och icke kunnat identifieras, har hela inskriften senare överkorsats.

den under 1800-talets förra del inmurad i en stentrumma, som går under landsvägen vid Neder-Järva.

Redan på 1600-talet var stenen ett fragment; endast nedre delen återstod. Enligt *Bautil* var höjden drygt $1\frac{1}{2}$ aln, bredden $2\frac{3}{4}$ aln. Ristningen, som är utförd av Öpir, har ett av dennes mest omtyckta mönster, med en runslinga lagd i tre ringar; se t. ex. U 118, 142, L 121, 125, 150, 190, 423, 427, 428, 434, 474.

Inskriften är bevarad i tre olika uppteckningar, av Bureus, av Hadorph och Leitz och av O. Celsius. De avvika rätt mycket från varandra i detaljer. O. Celsius' uppteckning förefaller att vara den pålitligaste, men den saknar de båda sista runorna på träsnittet i B 142.

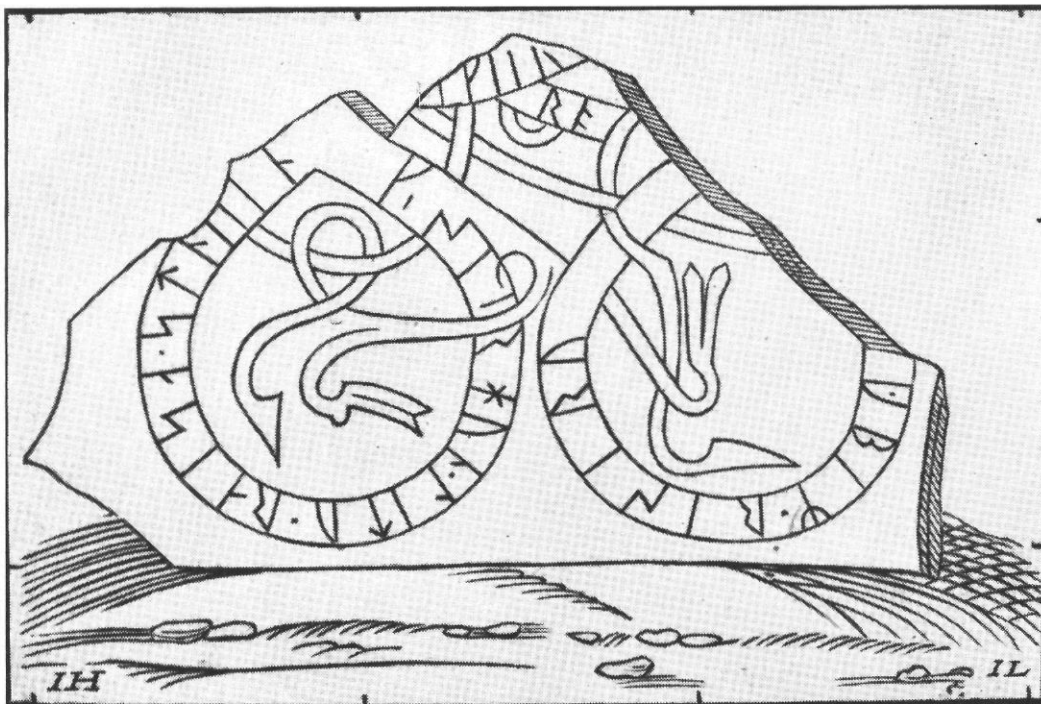

Fig. 112. U 122. Järva krog, Solna sn. Efter B 142.

Inskrift (enligt O. Celsius, med det inom [] supplerat efter B 142):

... k · sirhun litu · raisa stain ... - - f - - - ... ro - ... ybir ris[i ru] ...

5 10 15 20 25 30 35 40

... letu ræisa stæin ... Öpir ris[t]i ru[nar].

»... läto resa stenen ... Öpir ristade runorna.»

Till läsningen: Bureus har följande avvikelser: 1 **s**, vänderuna (liksom 2 **s**); sk efter 4 **r**, efter 7 **n** och efter 16 **a**; 19—27 saknas; i stället för 31 **y** har Bureus **i · i**; 35 **r** eller **u**; 39—40 **ui**, vilket sedan överstrukits. — Hadorph och Leitz: 1 **k**; mellan 3 **i** och 4 **r** finnes spår av en hst; sk efter 7 **n** och efter 16 **a**; 19 **n**; 24 **k**, 27 nedre delen av **r**; sk efter 34 **r**.

Omedelbart t. h. om 19 **a** antyder Celsius, att stenyttan varit skadad. Därefter har han tre staplar, efterföljda av 21 **n**. De båda staplarna närmast före **n** äro säkert ornament, delar av den smalare slinga som här går över runslingan (se B 142). Läsningen blir då här **stain**. Runan 27 är i B 142 nedre delen av ett **r**; 23—27 möjligen **iftir**. I runföljden 31—40 **ybir risi ru** äro 31 **y** och 34 **r** upp- och nedvända. Eller också skall 31—34 **ybir** läsas från h. till v. med runorna riktade utåt, varefter riktningen kastas om och de återstående runorna på vanligt sätt äro ställda inåt.

2—7 **sirhun** kan vara en felristning för **sihrun** *Sigrun*, med runorna **r** och **h** omkastade. Brate tolkar det som *Sigrunn*, ett namn som emellertid icke är belagt i inskrifterna.